

ingediend op **1314** (2021-2022) – Nr. 3
25 maart 2024 (2023-2024)

Verslag

namens de Commissie voor Buitenlands Beleid,
Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking
en Toerisme
uitgebracht door Annick Lambrecht en Orry Van de Wauwer

over het voorstel van resolutie

van Staf Aerts, Meyrem Almaci, Johan Danen, Stijn Bex,
Mieke Schauvliege en Jeremie Vaneeckhout

over een efficiëntere controle op dualusegoederen

Documenten in het dossier:

- 1314** (2021-2022) – Nr. 1: Voorstel van resolutie
- Nr. 2: Verslag van de hoorzitting

Samenstelling van de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme:

Voorzitter: Cathy Coudyser.

Vaste leden:

Cathy Coudyser, Maarten De Veuster, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Karl Vanlouwe;
Johan Deckmyn, Carmen Ryheul, Kristof Slagmulder;
Karin Brouwers, Vera Jans;
Emmily Talpe, Bart Tommelein;
Staf Aerts, Tine Van den Brande;
Annick Lambrecht.

Plaatsvervangers:

Maike De Vreese, Andries Gryffroy, Sofie Joosen, Steven Vandeput, Manuela Van Werde;
Adeline Blancquaert, Stefaan Sintobin, Anke Van dermeersch;
Orry Van de Wauwer, Loes Vandromme;
Jean-Jacques De Gucht, Marino Keulen;
Chris Steenwegen, Jeremie Vaneeckhout;
Steve Vandenberghe.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

INHOUD

1. Toelichting op 17 januari 2023.....	4
2. Hoorzitting op 21 maart 2023.....	5
3. Bespreking op 19 maart 2024.....	5
4. Stemming	7

Op 17 januari 2023 heeft Staf Aerts in de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme het voorstel van resolutie over een efficiëntere controle op dualusegoederen (*Parl.St. VI.Parl. 2021-22, nr. 1314/1*) toegelicht. Na afloop van de toelichting besliste de commissie om een hoorzitting te organiseren met een aantal experts.

De hoorzitting vond plaats op 21 maart 2023 (*Parl.St. VI.Parl. 2021-22, nr. 314/2*).

Op 19 maart 2024 hebben de indieners het voorstel van resolutie opnieuw gea-gendeerd. Na de bespreking werd het voorstel van resolutie ter stemming voorge-legd. Het voorstel werd verworpen.

1. Toelichting op 17 januari 2023

Staf Aerts licht het voorstel van resolutie toe. In februari 2019 zijn drie Vlaamse bedrijven veroordeeld voor het doelbewust illegaal uitvoeren van chemicaliën naar Syrië. Die uitvoer was illegaal. Naar aanleiding van verschillende mensenrechten-schendingen verbiedt een Europese verordening 36/2012 sinds 2012 de export van chemicaliën naar Syrië. In november 2020 verbrak het Hof van Cassatie echter de veroordeling omdat de Belgische wetgeving lacunes bevat. Het gevolg is dat de bedrijven tot op vandaag niet gestraft zijn.

Naar aanleiding van die case heeft het Vlaams Vredesinstituut in februari 2022 een rapport en een advies opgesteld over de controle op de handel in biologische en chemische dualusegoederen vanuit Vlaanderen¹. Omdat België in de EU de tweede grootste exporteur is van chemische producten, is het belangrijk om een sluitende en efficiënte controle op dualusegoederen uit te oefenen. Vaak zijn die goederen weliswaar bedoeld voor civiel gebruik, maar er moet altijd op gelet worden dat ze niet ook voor militaire toepassingen gebruikt kunnen worden. Hoewel de controle op Europees niveau wordt geregeld via verordening 2021/821, hebben ook België en Vlaanderen verantwoordelijkheden.

Omdat die verantwoordelijkheden verspreid zijn over de federale douane en de ge-westen, is goede samenwerking cruciaal. Dit voorstel van resolutie vraagt om het afsprakenkader tussen de Vlaamse en federale diensten te formaliseren. Vandaag verloopt de samenwerking feitelijk goed, maar ze is niet geformaliseerd, wat moge-lijk problemen kan opleveren bij een personeelsswisseling of in crisissituaties. Er is geen zekerheid op langere termijn. Het is belangrijk dat iedereen zijn verantwoor-delijkheid kent en zijn rol kan opnemen, wat ook door de dienst Controle Strategische Goederen wordt aangegeven en door de genoemde nota van het Vredesinstituut.

Het bestaande samenwerkingsakkoord is door zijn leeftijd (16 jaar) enigszins ver-ouderd. Het regelt de invoer, uitvoer en doorvoer van wapens, munitie en speciaal voor militair gebruik of voor ordehandhaving dienstig materieel en de daaraan ver-bonden technologie, alsook van producten en technologieën voor dubbel gebruik. Dit voorstel van resolutie wil de controle efficiënter maken door de samenwerking te formaliseren en alle betrokken diensten erin op te nemen. Verder vraagt het om artikel 4 en 5 over proactieve communicatie effectief uit te werken en op te nemen, en om een decretaal kader te ontwerpen waarin de genoemde dienst administra-tieve sanctiemogelijkheden krijgt.

Tot slot deelt Staf Aerts mee dat hij openstaat voor de organisatie van hoorzittingen.

Joris Nachtergaele treedt Staf Aerts bij dat de problematiek meer aandacht ver-dient. Zijn fractie stelt effectief hoorzittingen voor.

¹ [Advies over de controle op de handel in biologische en chemische dual use goederen vanuit Vlaande-ren \(vlaamsvredesinstituut.eu\)](https://vlaamsvredesinstituut.eu)

Ook *Johan Deckmyn* vindt het onderwerp belangrijk. Hij steunt het voorstel om hoorzittingen te organiseren en brengt alvast het vraagstuk aan van de mogelijke interferentie tussen administratieve sanctiemogelijkheden en een vervolging door het parket.

Bart Tommelein volgt het voorstel om minstens een hoorzitting te organiseren met de genoemde dienst.

2. Hoorzitting op 21 maart 2023

Op 21 maart 2023 heeft een hoorzitting plaatsgehad met de volgende experts:

- Liesbet Servranckx, teamverantwoordelijke dienst Controle Strategische Goederen van het Departement Kanselarij en Buitenlandse Zaken;
- Hans Lammerant, beleidsmedewerker Vredesactie;
- Filip De Craemer, voormalig Belgisch veiligheidsadviseur bij de Organisatie voor het Verbod op Chemische Wapens;
- Kevin Verbelen, senior expert International Trade bij Agoria;
- Tine Cattoor, Director Product Policy bij Essenscia.

Voor het verslag van de hoorzitting wordt verwezen naar *Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, nr. 1314/2.

3. Bespreking op 19 maart 2024

Het voorstel van resolutie heeft een lange voorgeschiedenis, zo duidt *Staf Aerts*. De aanleiding ervoor was de veroordeling in 2019 van drie Vlaamse bedrijven voor het doelbewust uitvoeren van chemicaliën naar Syrië. Die veroordeling werd een jaar later vernietigd als gevolg van enkele lacunes in de Belgische wetgeving en de gebrekkige samenwerking tussen de gewesten en de federale overheid.

Uit de hoorzitting van 21 maart 2023 (*Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, nr. 1314/2) bleek duidelijk dat de samenwerking tussen de Vlaamse overheid en de federale overheid noodzakelijk is voor een effectief dualusebeleid. Dat staat ook zo in de beleidsnota Buitenlands Beleid en Ontwikkelingssamenwerking 2019-2024 van de minister-president (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 122/1). Om die reden leggen de initiatiefnemers het voorstel van resolutie opnieuw voor. Dual use wordt almaar belangrijker.

Steeds meer Vlaamse bedrijven vervaardigen producten die zowel een civiel als militair eindgebruik hebben. Vlaanderen moet strenger toezien op die markt en de samenwerkingsakkoorden met de federale overheid van 2007 herbekijken, want die bevatten gaten die misbruikt worden om de wetgeving te omzeilen.

Groen hoopt dat de andere partijen het voorstel van resolutie ook steunen. Uit de hoorzitting leidde de spreker af dat het voorstel van resolutie bepaalde elementen bevat waar de meerderheid zich in kan vinden. Het zou fijn zijn dat iedereen samen een signaal geeft om de dualusecontrole op te drijven.

De kwestie van dualusegoederen en de controle erop, is een terugkerend probleem in de commissie, aldus *Annick Lambrecht*. Omdat steeds meer goederen zowel een civiel als mogelijk militair eindgebruik hebben, is het ook iets wat telkens ingewikkelder wordt, waardoor er ook al dualusegoederen in conflictgebieden zijn beland. Ze verwijst onder meer naar het incident van de uitvoer van isopropanol naar Syrië voor de aanmaak van het zenuwgas sarin.

De voorgeschiedenis van het voorstel van resolutie, zoals geschetst door Staf Aerts, toont dat er dringend nood is aan een betere samenwerking tussen de Belgische douane en de dienst Controle Strategische Goederen. Het Vlaamse vergunningenbeleid hangt sterk af van de effectiviteit van de douanecontrole. De beperkte

waakzaamheid die aan de dag wordt gelegd bij uitvoer naar gevoelige landen, is onaanvaardbaar.

Vooruit verwelkomt en steunt dan ook het initiatief van Groen om de kwestie aan te pakken. Het is een belangrijke stap om dualusegoederen strenger te controleren.

Sofie Joosen stelt dat de Vlaamse dualusesector erg omvangrijk en divers is, en zich over het algemeen ook op het civiele eindgebruik richt. Volgens de N-VA maakt een nieuw decreet weinig mogelijk dat binnen het bestaande Wapenhandeldecreet niet zou kunnen. Daarom lijkt een optimalisering van de bestaande regelgeving voor de spreker meer wenselijk. Dat is ook wat in het voorstel van resolutie van de meerderheid staat (*Parl.St.* VI.Parl. 2023-24, nr. 2101/1). In het voorstel van resolutie dat vandaag aan de orde is, zijn zeker elementen aanwezig die de meerderheid kan steunen, zoals de samenwerking, en die elementen worden ook opgenomen in het voorstel van de meerderheid.

Handhaving is vooralsnog een federale bevoegdheid. Het lijkt de spreker weinig efficiënt om daar ook Vlaamse controles en sancties naast te zetten. Alle elementen over die handhaving zouden eigenlijk in de Kamer van volksvertegenwoordigers besproken worden. Dat is ook wat een spreker tijdens de hoorzitting duidelijk stelde: dit voorstel van resolutie betreft eigenlijk een federale aangelegenheid.

Emmily Talpe bedankt de indieners voor het initiatief, maar volgt ook de opmerkingen van Sofie Joosen: handhaving en sanctionering zijn een federale bevoegdheid. Het heeft weinig zin om dat op twee verschillende niveaus te gaan doen. Cruciaal natuurlijk is een goede samenwerking, en dat element komt ook terug in het voorstel van resolutie van de meerderheid.

Staf Aerts beaamt dat de dualusesector heel omvangrijk is, wat een strenge controle erop natuurlijk extra belangrijk maakt. Vlaanderen moet daar zijn rol in spelen, zodat dualusegoederen niet in verkeerde handen vallen.

Het verrast de spreker wel dat net de N-VA wijst op de bevoegdheidsverdeling tussen Vlaanderen en België. Vlaanderen heeft de exclusieve bevoegdheid voor wapenhandel, maar als er dan een voorstel van resolutie ingediend wordt dat daarover gaat, komt het verwijt dat het in het verkeerde parlement is ingediend. Vlaanderen heeft de mogelijkheid om de regelgeving te controleren, dus waarom zou het dat dan niet doen?

De bevoegdheidsverdeling is nu eenmaal wat ze is, aldus *Sofie Joosen*. De N-VA is vragende partij om alle bevoegdheden integraal naar Vlaanderen over te dragen; hopelijk kan het daarvoor op de steun rekenen van de Federale Regering, waar Groen trouwens deel van uitmaakt.

Staf Aerts merkt nog op dat de federale overheid voor degelijke controles ook informatie nodig heeft van de Vlaamse overheid, maar die blijft uit.

4. Stemming

Het voorstel van resolutie over een efficiëntere controle op dualusegoederen wordt verworpen met 7 stemmen tegen 3 bij 2 onthoudingen.

Cathy COUDYSER,
voorzitter

Annick LAMBRECHT
Orry VAN DE WAUWER,
verslaggevers